

USA:N 2018 VÄLIVAALIT JA 116. KONGRESSI

JANI KOKKO

Yhdysvaltain poliittista järjestelmää johtaa liittovaltiotasolla neljän vuoden välein valittava presidentti sekä kahden vuoden välein valittava kongressi. Välivaaleissa amerikkalaiset valitsevat kongressiedustajien ja senaattoreiden lisäksi useiden osavaltioiden kuvernöörit ja lainsäädäntöelimet.

Välivaalien tuloksen on perinteisesti tulkittu kertovan istuvan presidentin suosion tasosta, vaikkei hän ole ehdolla. Vuoden 2018 välivaaleista muodostui koetinkivi presidentti Donald Trumpin politiikalle. Republikaaninen puolue menetti enemmistöasemansa edustajainhuoneessa, mutta säilytti sen senaatissa. Vallan jakautuminen edustajainhuoneessa demokraateille ja senaatissa republikaaneille vahvistaa amerikkalaisen demokratian moniäänisyyttä, mutta heikentää kongressin päätöksentekokykyä.

Vastavalittu 116. kongressi on aloittanut työnsä kaoksen vallitessa. Ensimmäisen kuukauden aikana liittovaltion hallinto ajautui sulkun presidentti Trumpin ja kongressin demokraattien kiistellessä Meksikon vastaiselle rajalle rakennettavan muurin rahoittamisesta. Kiista päättyi demokraattien voittoon, mutta uusi salku häilyy jo tulevaisuudessa, sillä puolueet pystyivät sopimaan rahoituksen jatkamisesta vain muutaman kuukauden ajalle.

Muurin ja budjettikiistojen lisäksi kongressilla on edessään muun muassa Yhdysvaltain, Kanadan ja Meksikon vapaakauppasopimuksen ratifiointi, infrastruktuurihankkeiden edistäminen, lääkekustannusten alentaminen sekä presidentin hallinnon ympärillä pyörivät lukuisat tutkinnat.

SISÄLTÖ

Yhdysvaltain poliittinen järjestelmä ja välivaalit 3

Välivaalien historia 4

Tehtävänsä jättänyt 115. Kongressi 5

Välivaalit 2018 6

Demokraattien ja republikaanien keskeisimmät vaaliteemat 9

Vaalitulos 11

116. Kongressi ja valtatasapainon muutos 12

Liittovaltion talous ja verotus 15

Terveystalouden, aca, medicare ja medicaid 16

Välivaalien pitkän aikavälin vaikutukset 17

Yhteenveto 19

Liite: Lasikattojen rikkojat vuoden 2018 välivaaleissa 21

Lähteet 21

VIIME VUODEN MARRASKUUSSA amerikkalaiset äänestivät välivaaleissa, joiden tulosta on pidetty monessa suhteessa historiallisena, erityisesti naisten ja vähemmistöjen vaalivoittojen vuoksi. Vaalit käytiin keskellä poliittista kuohuntaa, jolle ei löydy vertaista Yhdysvaltain lähihistoriasta. Vaalien sanotaan olleen voitto demokraateille ja tappio presidentti Donald Trumpin johtamille republikaaneille, huolimatta republikaanienemmistön säilymisestä senaatissa. Mutta olivatko vaalit poikkeukselliset vai osa Yhdysvaltain nykyistä poliittista kulttuuria?

Tässä artikkelissa tarkastelen välivaalien asetelmia sekä sitä, miten demokraatit ja republikaanit asemoivat itsensä suhteessa vaaliteemoihin. Tarkastelen myös vaalitulosta ja sen vaikutusta uuteen kongressiin. Lisäksi arvioin, millaiseksi 116. kongressin kaksivuotiskausi muodostuu presidentti Donald Trumpin ensimmäisen kauden loppupuolella.

YHDYSVALTAIN POLIITTINEN JÄRJESTELMÄ JA VÄLIVAALIT

Yhdysvaltain poliittista järjestelmää johtaa liittovaltiotasolla neljän vuoden välein valittava presidentti sekä kahden vuoden välein valittava kongressi. Kongressi jakaantuu satajäseniseen senaattiin, jossa senaattoreiden toimikausi on kuusi vuotta. Lisäksi senaattorit on jaettu kolmeen eri luokkaan, joten vaaleissa vaihtuu aina 33 tai 34 senaattoria.¹ Edustajainhuoneen toimikausi on puolestaan kaksi vuotta, ja vaaleissa vaihtuvat kaikki sen 435 edustajaa.² Kongressin jakoperusteet ovat peräisin itsenäistymisen ajalta: Kansakunnan perustajaisien mielestä osavaltiot muodostivat liittohallituksen, joten siksi osavaltioiden tulisi olla tasa-arvoisessa asemassa keskenään, ja koska senaattorit edustavat suoraan osavaltioita, jokaisella osavaltioilla tulisi olla yhtäläinen määrä senaattoreita. Näin osavaltioiden väestöllä tai maantieteellä ei olisi merkitystä vallankäytössä. Edustaessaan osavaltioita senaatti edustaa myös vakautta, ja tämän vuoksi senaattoreiden vaalikausi on kuusi vuotta eikä koko senaatti vaihdu kerralla. Idealistisesti ajateltiin senaatin olevan myös arkisen politiikan yläpuolella, mutta tämä periaate on rapissut pois viime vuosikymmeninä.

Siinä missä senaatti edustaa osavaltioita, kongressin edustajainhuone edustaa suoraan kansalaisia. Kongressiedustajien vaalikausi on vain kaksi vuotta, jotta kansalaismielipide heijastuisi riittävän tarkasti päätöksenteossa. Edustajainhuoneen vaaleissa Yhdysvaltain osavaltiot on jaettu kongressivaalipiireihin, jolloin yksi kongressiedustaja edustaa keskimäärin noin 700 000:ta kansalaista. Toki on huomioitava, että jossain osavaltiossa, kuten Wyomingissa, on vain hieman yli 500 000 asukasta, jolloin osavaltioilla on vain yksi kongressiedustaja.³

Myös osavaltioiden omat lainsäädäntöelimet on jaettu samalla periaatteella edustajainhuoneeseen ja senaattiin.⁴ Osavaltioilla on itsenäinen päätösvalta niiden toimikausien suhteen, mutta yleisimmin osavaltiot ovat määritelleet kongressiedustajien toimikaudeksi kaksi vuotta ja senaattoreiden neljä vuotta. Myös edustajien vaihtuvuus heijastelee liittovaltion käytäntöjä: osavaltioiden kaikki kongressiedustajat vaihtuvat kerralla ja senaattoreista kolmannes. Osavaltioilla on ollut itsenäinen päätösvalta sen suhteen, kuinka paljon edustajia valitaan, esimerkiksi Indianan osavaltio kongressissa on 100 kongressiedustajaa ja 50 senaattoria, Coloradossa puolestaan 65 kongressiedustajaa ja 35 senaattoria.

1 Vuoden 2018 välivaaleissa oli kamppailussa 33 paikkaa senaatissa, ja Minnesota sekä Mississippi järjestivät senaatin täytevaalit, joten valittavana oli yhteensä 35 senaattoria. Täytevaalit järjestetään aina silloin, kun senaattori on luopunut kesken kauden tehtävästään tai kuollut kesken kauden. Osavaltioiden oma lainsäädäntö säätelee, missä ajassa täytevaalit on järjestettävä. Yleensä aikaraja on kaksi vuotta.

2 Kokko 2012, 14, 16.

3 Tällaisia kongressivaalipiirejä, jotka käsittävät koko osavaltion, kutsutaan termillä "at-large."

4 Poikkeuksena Nebraska, jossa toimii yksikamarinen lainsäädäntöelin.

VÄLIVAALIEN TULOS ON PERINTEISESTI MYÖS ARVIO PRESIDENTIN SUOSIESTA. YLEENSÄ PRESIDENTIN PUOLUE MENETTÄÄ PAIKKOJA VÄLIVAALEISSA.

Välivaalien historia

Välivaalit ovat yhtä vanha instituutio kuin Yhdysvallat itsessään. Ensimmäiset järjestettiin 1790-luvun alkupuolella, ja siitä lähtien ne ovat toistuneet joka neljäs vuosi, aina presidenttikauden puolivälissä. Liittovaltiotason välivaalien yhteydessä järjestetään myös suurin osa osavaltiovaaleista. Nykyisin 34 osavaltiota 50:stä valitsee välivaalien yhteydessä myös kuvernöörin sekä muut korkeat virkamiehet, kaupunginvaltuustot, pormestarit, sheriffit ja koululautakunnat. Ratkaistavana on myös useita aloitteita sekä kansanäänestyksiä. Tästä johtuen äänestysliput ovat Suomeen verrattuna poikkeuksellisen isoja, ja esimerkiksi Indianan osavaltion pääkaupungin Indianapoliksen äänestysalueella yksittäisellä kansalaisella oli mahdollisuus äänestää välivaaleissa henkilöitä seitsemääntoista eri tehtävään ja päättää neljästä lakialoitteesta.

Välivaaleja on kutsuttu puolueuskollisten vaaleiksi, sillä niissä äänestysaktiivisuus on huomattavasti alhaisempi kuin ”varsinaisissa vaaleissa”. Varsinaisilla vaaleilla tarkoitetaan tässä yhteydessä neljän vuoden välein käytäviä presidentinvaaleja, jolloin äänestetään myös edustajainhuoneesta sekä kolmanneksesta senaatista. Presidentinvaalit nostavat vaalien arvokkuutta ja samalla myös äänestysaktiivisuutta. Viimeisen puolen vuosisadan aikana äänestysaktiivisuus on presidentinvaaleissa⁵ vaihdellut rekisteröityneiden äänestäjien keskuudessa 50–60 prosentin välillä, kun taas välivaaleissa⁶ se on jäänyt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta alle 40 prosentin.

Välivaalien tulos on perinteisesti tulkittu arvioksi istuvan presidentin suosiosta. Monet äänestäjät peilaavat äänestyskäyttäytymistään presidentin harjoittamaan politiikkaan, vaikka hän ei suoraan itse ole ehdolla. Tämä näkyy myös puolueiden valtakunnallisissa vaaliteemoissa sekä yksittäisissä ehdokkaissa, jotka tukeutuvat tai ottavat etäisyyttä presidenttiin. Asemointi suhteessa presidenttiin paljastaa myös piilevät jännitteet puolueiden sisällä. On enemmän sääntö kuin poikkeus, että presidentin puolue menettää paikkoja välivaaleissa. Se ei välttämättä tarkoita enemmistön menettämistä senaatissa tai edustajainhuoneessa, vaan puhdasta paikkamäärän laskua. Yhdysvaltain sisällissodan päättymisen eli vuoden 1865 jälkeen presidentin puolue on voittanut välivaaleissa ainoastaan kolme kertaa.

Vuonna 1934 presidentti Franklin D. Rooseveltin (D) aloittama New Deal -ohjelma onnistui nostamaan Yhdysvallat suuresta lamasta, ja hänen politiikkansa vahvisti demokraattien kannatusta. Tuolloin demokraattien edustajamäärä kasvoi yhdeksällä hengellä sekä edustajainhuoneessa että senaatissa.⁷

Talous oli demokraattien vaalivoiton keskiössä myös vuonna 1998, jolloin demokraatit saavuttivat presidentti Bill Clintonin (D) johdolla neljä lisäpaikkaa edustajainhuoneessa eivätkä menettäneet yhtään paikkaa senaatissa.⁸ Osaltaan demokraattien kannatusta nosti se, että republikaanien hallitsema kongressi oli käynnistänyt presidentti Clintonista tutkinnat, joita julkisuudessa pidettiin poliittisesti motivoituina.

⁵ <https://www.presidency.ucsb.edu/statistics/data/voter-turnout-in-presidential-elections>

⁶ <http://www.electproject.org/national-1789-present>

⁷ http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1934election.pdf

⁸ http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1998election.pdf

Edellisen kerran presidentin puolue on voittanut välivaaleissa vuonna 2002. Syyskuun 11. päivän terrori-iskujen aiheuttama patriotismin aalto vahvisti presidentti George W. Bushin (R) asemaa ja hänen suosionsa nousi ajoittain yli 90 prosenttiin. Presidentin vahva asema lisäsi republikaanien kannatusta reilu vuosi iskujen jälkeen järjestetyissä välivaaleissa, ja republikaanit ottivat kahdeksan lisäpaikkaa edustajainhuoneeseen sekä kaksi senaattiin.⁹

⁹ http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1998election.pdf

TEHTÄVÄNSÄ JÄTTÄNYT 115. KONGRESSI

Yhdysvalloissa liittovaltion lainsäädäntövallan toimikausi on kaksi vuotta, ja tätä kautta kutsutaan kasvavalla järjestysnumerolla täydennettynä kongressiksi. Ensimmäinen kongressi nousi valtaan 1790-luvulla ja laskennallisesti tehtävänsä on nyt aloittanut 116. kongressi, jonka toimikausi päättyy 3. tammikuuta 2021.

Edellinen eli 115. kongressi tuli valtaan Donald Trumpin vaalivoiton myötä, ja sen toimikautta leimasivat vastakkainasettelu presidentin ja kongressin välillä sekä hallinnon ympärillä pyörivät skandaalit ja kriisit, jotka ovat myös vaikuttaneet kongressin työskentelyyn.¹⁰ Kongressin suurimpina saavutuksina voidaan pitää 1,5 biljoonan dollarin veronalennuspakettia.¹¹ Se vähensi yksityisten tuloverotusta ja yritysverotusta sekä poisti itsenäisen mandaatin Obaman hallinnon terveydenhuolto-uudistukselta, johon monet pienituloiset amerikkalaiset ovat turvautuneet terveydenhoidon saamiseksi. Mittavat veronalennukset sekä Obamacaren purkaminen olivat Trumpin keskeisiä vaalilupauksia.

¹⁰ Presidentti Donald Trump vannoi virkavalansa 20. tammikuuta, 115. kongressi aloitti työnsä 3. tammikuuta.

¹¹ <http://uscode.house.gov/statviewer.htm?volume=131&page=2054>

Muita merkittäviä lainsäädäntötoimia olivat pakotteet Venäjää, Irania ja Pohjois-Koreaa vastaan sekä senaatissa tehdyt nimitykset. Presidentti Trumpin ministereiden ja korkeimman virkamiesjohdon nimityksien lisäksi 115. kongressin istuntokauden saavutuksena voidaan pitää kahden korkeimman oikeuden tuomarin nimitystä virkoihinsa. Vaikka edeltäjiin verrattuna 115. kongressi oli tehokas, niin suurin osa hyväksytyistä laeista ei ollut suoranaisesti uutta lainsäädäntöä, vaan lähinnä Barack Obaman kaudella tehtyjen päätösten kumoamista. Koskaan aikaisemmin Yhdysvaltain historiassa uusi hallinto ei ole pyrkinyt yhtä laajasti kumoamaan edeltävän hallinnon aikaansaannoksia.¹²

¹² <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/29/115th-congress-productivity/>

¹³ https://www.realclearpolitics.com/epolls/other/congressional_job_approval-903.html

¹⁴ https://www.realclearpolitics.com/epolls/other/president_trump_job_approval-6179.html

Historiallisessa vertailussa viimeaikaiset kongressit eivät kuitenkaan ole olleet tuloksellisia, jos tuloksellisuutta mitataan lainsäädäntötyöllä. Tämän vuosikymmenen kongressit on mitattu järjestelmällisesti Yhdysvaltain poliittisen historian huonoimmiksi. Tehottomuus on näkynyt kongressin suosiossa. Kuluneen kahden vuoden aikana vain noin viidennes amerikkalaisista on ollut tyytyväisiä kongressin toimintaan, ja ajoittain kannatus on lähennellyt vain kymmentä prosenttia.¹³ Vastaavasti presidentin suosio on vaihdellut 30–40 prosentin välillä.¹⁴

KOSKAAN AIKAISEMMIN YHDYSVALTAIN HISTORIASSA
UUSI HALLINTO EI OLE PYRKINUT YHTÄ LAAJASTI
KUMOAMAAN EDELTÄVÄN HALLINNON AIKAANSAANNOKSIA.

Edeltävien kongressien tehottomuus on osaltaan johtunut politiikan polarisoinnista pääpuolueiden välillä. Keskimääräinen demokraatti on siirtynyt entistä enemmän vasemmalle ja keskimääräinen republikaani puolestaan enemmän oikealle.¹⁵ Ennen yhteistyöhön pystynyt maltillinen keskusta on molemmissa puolueissa menettänyt valtaansa, ja tämä näkyy työskentelyssä. Myöskään yhden puolueen enemmistöasema sekä Valkoisessa talossa että kongressissa ei ole tae tehokkaalle lainsäädännölle, sillä polarisaatio on vahvistunut myös puolueiden sisällä. Esimerkiksi kuluneen kahden vuoden aikana republikaaneilla on ollut valta sekä kongressin molemmissa kamareissa että Valkoisessa talossa, ja siltikään lainsäädäntö ei ole kehittynyt.

Pitkäaikainen trendi on myös vaikuttanut äänestäjien käyttäytymiseen. Lokamarraskuun vaihteessa Yhdysvalloissa haastattelemieni ihmisten keskuudessa arvostus kongressia kohtaan on olematonta, eivätkä he usko myöskään uuden kongressin pystyvän rakentamaan yhteistyöhön tai tulokselliseen lainsäädäntöön. Kansalaisten käsitykset saivat vain vahvistusta alkuvuodesta hallinnon sulkutilan myötä. Presidentti Trumpin ja kongressin demokraattien kiistely Meksikon vastaiselle rajalle rakennettavan muurin rahoituksesta ajoi liittovaltion hallinnon sulkuun, joka kesti ennätyselliset 35 päivää. Koskaan aikaisemmin Yhdysvaltain historiassa hallinto ei ole ollut näin pitkään kiinni. Huomionarvoista on, että äänestäjien puolue-taustalla, asuinpaikalla tai sosioekonomisella asemalla ei ole merkitystä heidän arvioidessaan tulevaa kongressia.

VÄLIVAALIT 2018

Välivaalit 2018 olivat poikkeuksellisen huomion kohteena Yhdysvaltain poliittisen tilanteen vuoksi. Presidentti Donald Trumpin harjoittama politiikka oli keskeisin vaaliteema, ja se asemoi myös puolueiden kampanjoita. Presidentti myös aktivoi äänestäjiä, sillä suurin osa äänestäjistä valitsi ehdokkaansa sen perusteella, haluaako tämä presidentin puolueen olevan kongressissa enemmistönä vai vähemmistönä.¹⁶ Perinteisesti alhaisen äänestysinnon välivaaleissa saavutettiin uusi ennätys, kun äänestämässä kävi peräti 51,4 prosenttia rekisteröityneistä äänestäjistä. Luku on korkein sitten vuoden 1914 välivaalien.¹⁷

On kuitenkin tärkeää huomioda, että kysymyksessä ovat vain rekisteröityneet äänestäjät. Käytännössä Yhdysvaltain perustuslaki takaa kaikille 18-vuotta täyttäneille äänioikeuden, mutta velvollisuus rekisteröityä äänestäjäksi heikentää äänioikeuden toteutumista. Välivaaleissa äänioikeutettuja oli yhteensä noin 250 miljoonaa,

¹⁵ <http://www.people-press.org/2014/06/12/political-polarization-in-the-american-public/>

¹⁶ <http://www.people-press.org/2018/09/26/voter-enthusiasm-at-record-high-in-nationalized-midterm-environment/>

¹⁷ <http://time.com/5452258/midterm-elections-turnout/>

PERINTEISESTI ALHAISEN ÄÄNESTYSINNON
VÄLIVAALEISSA SAAVUTETTIIN UUSI ENNÄTYS, KUN
ÄÄNESTÄMÄSSÄ KÄVI PERÄTI 51,4 PROSENTTIA
REKISTERÖITYNEISTÄ ÄÄNESTÄJISTÄ.

joista kuitenkin vain noin 190 miljoonaa oli rekisteröitynyt äänestäjäksi. Lisäksi noin 11 miljoonalla amerikkalaisella ei ole asuinpaikastaan johtuen edes edustajaa kongressissa. Tällaisiin alueisiin kuuluvat pääkaupunki Washington D.C.:n sekä Yhdysvaltain hallinnassa olevien territorioiden asukkaat. Heillä ei ole senaattoria, ja edustajainhuoneessa alueilla on vain äänivallaton seuraaja.¹⁸

Välivaaleissa saavutettiin kaksi kyseenalaista ennätystä, joista toinen koski vaalikuluja ja toinen retoriikkaa. Kaikkiaan vuoden 2018 välivaalit maksoivat yli 5,2 miljardia dollaria: koskaan aikaisemmin välivaaleissa ei ole käytetty näin paljon rahaa. Vertailukohdan saa edellisestä ennätysvuodesta, välivaaleista 2014, jolloin vaalien kustannukset olivat noin 4,4 miljardia dollaria.¹⁹ Osaltaan kampanjarahoituksen jyrkkään nousuun on vaikuttanut korkeimman oikeuden vuonna 2010 tekemä päätös, joka mahdollisti muun muassa yrityksille rajoittamattoman vaalirahoituksen jakamisen ja sen salaamisen niin kutsuttujen Super PACien kautta. Political Action Committee eli ”poliittinen toimintakomitea” voi kerätä rajoittamattomasti vaalirahaa ja käyttää sen sitten miten haluaa, esimerkiksi negatiiviseen mainontaan. Nämä komiteat eivät kuitenkaan saa koordinoita mainontaa ehdokkaiden kampanjoiden kanssa, mutta säädöstä pystytään kiertämään esimerkiksi palkkaamalla ehdokkaan keskeinen vaalityöntekijä hoitamaan kampanjakomitean toimintaa. Näin pystytään ohjailemaan satojen miljoonien dollareiden vaalirahoitusta ilman, että liittovaltion vaalirahoitusviranomaiset voivat selvittää sen alkuperää tai edes valvoa sitä.²⁰ Tämä korkeimman oikeuden päätös on merkittävästi heikentänyt viranomaisten mahdollisuuksia valvoa vaalirahoitusta sekä vähentänyt läpinäkyvyyttä.

Toinen kyseenalainen saavutus liittyi kampanjaretoriikkaan, joka oli jyrkempää verrattuna vuoden 2016 presidentinvaaleihin.²¹ Ainakin niissä vaalitulaisuuksissa, joissa vierailin, retoriikka oli erittäin negatiivista eikä kansalaisille juurikaan tarjottu ratkaisuja vaan esiteltiin ongelmia ja niihin syyllisiä. Tämä kaava toistui sekä demokraattien että republikaanien vaalitulaisuuksissa.

Varsinaisia laittomuuksia vaaleissa ei tapahtunut, mutta Yhdysvaltain poikkeuksellinen vaalilainsäädäntö, osavaltioittain vaihdellen, antoi mahdollisuuden lailliseen vaalivilppiin. Tällaisesta toiminnasta näkyi esimerkkejä muun muassa Georgiassa ja Pohjois-Dakotassa.²² Georgiassa osavaltion republikaaninen kuvernööri yhdessä republikaanien hallitseman lainsäädäntöelimen kanssa ”puhdisti” äänestyslistoja aivan vaalien alla vieden näin äänioikeuden noin 50 000:lta pääasiassa afroamerikkalaiselta äänestäjältä. He olivat demokraattien ehdokkaana olleen Stacey Abramsin (D-GA) vahvoja tukijoita, ja vaaleissa Abrams hävisi noin 54 000 äänellä. Äänestyslistojen puhdistaminen kuuluu osavaltion tehtäviin, ja sillä pyritään varmistamaan, ettei listoilla ole rekisteröitymättömiä äänestäjiä tai ettei henkilö ole rekisteröitynyt äänestäjäksi kahdessa eri osavaltiossa. Nyt puhdistus kuitenkin tehtiin poliittisesti motivoituna, sillä voittaessaan Abramsista olisi tullut Yhdysvaltain ensimmäinen afroamerikkalainen nainen kuvernöörinä, ja hänen valintansa olisi kääntänyt perinteisesti republikaaneille kuuluvan Georgian osavaltion valtatasapaino republikaaneille epäedulliseen suuntaan. Toinen esimerkki laillisesta vaalivilpistä on peräisin Pohjois-Dakotasta. Edellisissä vaaleissa osavaltiosta nousi senaattiin monien yllätykseksi demokraattien ehdokas, kun Heidi Heitkamp (D-ND) voitti vain noin 2 000 äänellä. Vuoden 2018 välivaaleissa republikaanijohtoinen hallinto päätti muuttaa vaalilainsäädäntöä siten, että äänestäjäksi rekisteröityminen edellyttää henkilöltä katuosoitetta eikä aikaisemmin kelvannut postinumero enää riittänyt. Muutos vei äänioikeuden tuhansilta alkuperäiskansojen edustajilta, joilla ei ole

18 <https://www.osce.org/odihr/elections/usa/402401?download=true>

19 <https://www.statista.com/statistics/934351/us-midterm-elections-total-cost-party/>

20 <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/558/310/>

21 <https://eu.usatoday.com/story/news/politics/elections/2018/11/07/2018-midterms-gop-candidates-racist-rhetoric-campaign-ads/1919980002/>

22 <http://sorsafoundation.fi/fi/yhdysvaltain-valivaalit-2018/>

käytössä katuosoitetta vaan pelkkä postinumero. Valtaosa heistä on vankkumattomia demokraattiaänestäjiä. Vaaleissa senaattori Heitkamp hävisi republikaanien Kevin Cramerille (R-ND).

Kansallisilla vaaliviranomaisilla ei ole toimivaltuuksia puuttua osavaltioiden sisäisiin järjestelyihin, vaan osavaltioilla on hyvin itsenäinen päätösvalta sen suhteen, kuinka ennakoäänestys on järjestetty, milloin vaalipaikat ovat auki, kuinka äänestys konkreettisesti suoritetaan ja minkälaisilla laitteilla. Tätä itsenäistä päätösvaltaa käytti vuoden 2018 välivaaleissa noin 10 500 erillistä vaaliviranomaista. Voidaan myös kyseenalaistaa, oliko kaikilla äänestäjillä todellinen mahdollisuus vaikuttaa, sillä yhteensä 42 kongressivaalipiirissä ei ollut asetettuna kuin yksi ehdokas. Suurin osa tällaisista kongressivaalipiireistä oli demokraattien hallinnassa.²³

Vaalien ehdokasasettelu oli poikkeuksellinen. Valkoisten miesten osuus ehdokkaista painui historiallisen alhaiseksi naisten ja vähemmistöjen eduksi.²⁴ Kaikista kongressiin pyrkivistä ehdokkaista neljännes oli naisia, ja heistä yli 80 oli ei-valkoista. Ehdolla olleista naisista 23 pyrki senaattiin ja edustajainhuoneeseen 239. Kongressin molempien kamarien ja kuvernöörien ehdokasjoukossa laskettiin olevan ainakin 215 ei-valkoista ehdokasta sekä yli parikymmentä avoimesti seksuaali- tai sukupuoli-vähemmistöihin kuuluvaa ehdokasta. Demokraattien ehdokasjoukossa valkoiset miehet muodostivat jo vähemmistön, kun taas republikaanien joukoissa vain neljännes ehdokkaista edusti jotain muuta kuin valkoisia miehiä. Järjestetyissä 38 kuvernöörivaalissa republikaaneilla ei ollut ehdolla yhtään ei-valkoista ehdokasta.²⁵

Välivaaleissa nähtiin presidentti Trumpilta poikkeuksellisia irtiottoja, sillä hän puuttui vahvasti republikaanien ehdokasasetteluun. Koskaan aikaisemmin istuva presidentti ei ole oman puolueensa esivaaleissa ilmoittanut, keitä ehdokkaita tukee ja keitä vastustaa.²⁶ Ulostuloillaan presidentti halusi ohjata puolueensa kenttäväkeä äänestämään hänelle suosiollisia ehdokkaita varsinaisiksi ehdokkaiksi. Tämä johti siihen, että republikaanien listat täytyivät hyvin radikaaleista ehdokkaista maltillis- ten jäädessä taka-alalle.²⁷

Esivaalien jälkeen presidentti kampanjoi puolueensa tukena erityisesti sellaisissa osavaltioissa, joissa demokraattisenaattorit olivat ehdolla ja joissa hän oli voittanut vuoden 2016 presidentinvaaleissa. Siksi presidentti oli usein nähty vieras muun muassa Floridan, Missourin ja Indianan osavaltioissa. Esimerkiksi Indianassa presidentti järjesti peräti viisi erillistä vaalitulaisuutta. Hän myös pyrki tukemaan republikaaneilla vaarassa olevia paikkoja muun muassa Nevadassa ja Arizonassa. Aktiivisen vaalikampanjan ja -kiertueen ansiosta presidentti rikkoi kaikki entiset valehteluennätyksensä. Pelkästään vaaleja edeltäneen lokakuun aikana The Washington Postin faktantarkastajat paljastivat presidentin puheista 1 205 valheellista tai harhaanjohta-

²³ <https://www.osce.org/odihr/elections/usa/402401?download=true>

²⁴ Senaattiin oli 72 ehdokasta ja edustajainhuoneeseen 1 190.

²⁵ <https://www.statista.com/statistics/917249/potential-women-candidates-us-senate-party-affiliation/>, <https://www.statista.com/statistics/936379/us-elections-number-women-running-us-house-representatives-party/>

²⁶ <https://www.nytimes.com/interactive/2018/08/14/us/elections/trump-endorsements-midterms.html>

²⁷ <https://edition.cnn.com/2018/07/25/politics/trump-backed-candidates-republican-primaries/index.html>

VAALIEN EHDOKASASETTELU OLI POIKKEUKSELLINEN.
VALKOISTEN MIESTEN OSUUS EHDOKKAISTA PAINUI
HISTORIAALISEN ALHASEKSI NAISTEN JA
VÄHEMMISTÖJEN EDUKSI.

vaa väitettä. Tämä on 39 väitettä jokaista päivää kohden.²⁸ Lehden arvioiden mukaan huippu saavutettiin 6.11. eli vaaleja edeltävänä päivänä, jolloin presidentti laukoi peräti 139 harhaanjohtavaa väitettä tai suoranaista valhetta.

Demokraattien ja republikaanien keskeisimmät vaaliteemat

Välivaalien asiakysymyksissä korostui muutama keskeinen teema riippumatta osavaltioiden sisäisestä tilanteesta. Näiden asiakysymysten suhteen äänestäjät vielä jakaantuivat hyvin voimakkaasti, mikä osoittaa poliittisen polarisaation olevan Yhdysvalloissa hyvin voimakasta. Keskeisimpiin kysymyksiin kuului muun muassa se, kuinka suuri rooli valtiolla tulisi olla terveydenhuollossa ja tätä kautta Obamacaren tulevaisuus, samoin naisten ja vähemmistöjen oikeudet sekä se, miten maahanmuuttopolitiikkaa tulisi hoitaa. Pienemmälle huomiolle jäivät ulkopoliittiset kysymykset, lukuun ottamatta presidentti Trumpin harjoittamaa tulli- ja kauppapolitiikkaa.

Merkittävä osa (85 %) demokraattien rekisteröityneistä äänestäjistä piti terveydenhuoltoa keskeisenä vaalikysymyksenä. Demokraattiäänestäjien mielestä valtiolla tulisi viime kädessä olla vastuu turvata terveydenhuolto kaikille amerikkalaisille, mikäli nämä eivät itse sitä pysty järjestämään. Tämän oikeuden katsottiin koskevan myös maassa laittomasti olevia siirtolaisia –aihe, joka jakaa puolueita hyvin voimakkaasti. Ei siksi ollut yllättävää, että varsinkin demokraattiehdokkaat kampanjoivat julkisen terveydenhuollon puolesta voimakkaasti ja monesta eri näkökulmasta. Tähän heitä kannusti lisäksi se, että 58 prosenttia kaikista äänestäjistä oli kyselyissä heidän kanssaan samaa mieltä. Republikaaniäänestäjien joukossa julkista terveydenhuoltoa kannatti tai piti tärkeänä vain noin neljännes.²⁹

Donald Trumpin presidenttikaudella maahanmuutto on ollut yksi hallitsevimista teemoista, ja se oli myös Trumpin keskeinen vaaliteema sekä presidentinvaalien että nyt välivaalien aikana. Erityisesti vaatimuksilla muurin rakentamisesta Meksikon vastaiselle rajalle pyrittiin lisäämään republikaanien äänestysintoa Meksikoa vasten rajoitettavissa osavaltiossa, kuten Texasissa ja Arizonassa. Luonnollisesti aihe korostui entisestään siirtolaiskaravaanin ympärillä käydyn keskustelun myötä. Presidentti ja tietyt republikaaniehdokkaat katsoivat Väli-Amerikasta matkaavien siirtolaisten olevan uhka Yhdysvaltain turvallisuudelle. Osa äänestäjistä piti tätä kuviteltua uhkaa todellisena, vaikka vaalien aikaan karavaani oli vielä yli tuhannen kilometrin päässä Yhdysvalloista. Keskustelu karavaanin muodostamasta turvallisuusuudesta ei vaaleissa rajoittunut vain etelärajan osavaltioihin vaan näkyi huomattavasti kauempana. Esimerkiksi Indianassa vieraillessani todistin useassa republikaanien vaalitalaisuudessa, miten ehdokkaat pitivät siirtolaiskaravaania uhkana myös Indianan turvallisuudelle, vaikka osavaltio on tuhansien kilometrien päässä etelärajasta.

Maahanmuutto ei, hieman yllättäen, jaa puolueita niin rajusti kuin voisi vaalipuheiden ja retoriikan perusteella ajatella, sillä kyselyiden valossa molempien puolueiden kannattajat pitivät teemaa tärkeänä, mutta ratkaisukeinot vaihtelevat. Vaalien alla suoritetuissa tutkimuksissa äänestäjältä kysyttiin, kumpi on tärkeämpää maahanmuuttopolitiikassa: rajaturvallisuuden vahvistaminen vai kansalaisuuden myöntäminen maahan saapuneille. Puolet sekä republikaanien että demokraattien äänestäjistä piti kysymyksiä yhtä tärkeinä. Kuitenkin, kun äänestäjää pyydettiin valitsemaan vaihtoehtojen välillä, vastaajien välille syntyi selkeitä eroja. Demokraattien äänestäjistä 49 prosenttia piti kansalaisuuden myöntämistä tärkeänä, mutta republikaanien äänestäjistä vain 11 prosenttia. Republikaanien joukossa rajaturvallisuuden

²⁸ https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fgraphics%2fpolitics%2ftrump-claims-database%2f%3fwpisrc%3dnl_fact%26wpmm%3d1&utm_term=.4fb8b31fdc32&wpisrc=nl_fact&wpmm=1

²⁹ <http://www.people-press.org/2018/10/04/2018-midterm-voters-issues-and-political-values/>

parantamista puolestaan kannatti 39 prosenttia äänestäjistä, mutta demokraatti-äänestäjistä vain 5 prosenttia.³⁰

Myös etnisyys määrittelee äänestyskäyttäytymistä, sillä maahanmuuttopolitiikassa mielipiteet jakaantuvat selkeästi valkoisten, latinoiden ja afroamerikkalaisten välillä. Valkoiset kannattavat rajaturvallisuuden parantamista selkeästi enemmän kuin muut ryhmät. Kyselyissä 23 prosenttia valkoisista kannatti sitä, mutta afroamerikkalaista vain 6 prosenttia ja latinoista 9 prosenttia. Kansalaisuuden myöntäminen puolestaan saa enemmän kannatusta ei-valkoisten kuin valkoisten keskuudessa. Valkoisista äänestäjistä kansalaisuuden myöntämistä kannatti 14 prosenttia, kun taas afroamerikkalaisista vastaajista sitä kannatti noin 40 prosenttia ja latinoista noin 50 prosenttia. Varsinkin latinoissa demokraatit ovat nähneet uuden merkittävän äänestäjäryhmän ja pyrkineet houkuttelemaan heitä edistyksellisellä maahanmuuttopolitiikalla puolueen äänestäjiksi. Demokraatit ovat kampanjoineet jo vuosia kansalaisuuden saamisen helpottamiseksi, jotta siirtolaiset saisivat helpommin oikeuden työhön, koulutukseen ja terveydenhuoltoon. Kansalaisuus myös avaisi mahdollisuuden rekisteröityä äänestäjäksi, mikä voisi senaatin- ja presidentinvaaleissa keikauttaa puolueiden valtasuhteita radikaalisti demokraattien eduksi useissa osavaltioissa. Tällä hetkellä merkittäviä latinovähemmistöjä asuu muun muassa Floridan, Coloradon, Nevadan ja New Mexicon vaa'ankieliosavaltioissa.

Tuomari Brett Kavanaugh'n nimitysprosessi korkeimpaan oikeuteen juuri väli-vaalien alla sähköisti naisten ja laajemmin vähemmistöjen oikeuksia koskevaa vaalikeskustelua. Kavanaugh'n ympärillä velloneet epäilyt seksuaalisesta ahdistelusta ajoivat kongressin republikaanit ja demokraatit törmäyskurssille, ja molemmat puolueet pyrkivät hyödyntämään tilannetta omien ydinkannattajiensa piirissä. Monet demokraattien ehdokkaat pyrkivät profiloitumaan naisten oikeuksien puolustajina vastustamalla Kavanaugh'n nimitystä.³¹ Vaikeimpaan tilanteeseen joutuivat ne demokraattisenaattorit, jotka pyrkivät uudelleen senaattiin osavaltioista, joissa Donald Trump oli voittanut. Näissä osavaltioissa republikaanien kannatus oli suurempaa kuin demokraattien, joten mikäli senaattori olisi ryhtynyt vastustamaan Kavanaugh'n nimitystä, hän olisi saattanut hävitä vaalit. Tällaisiin ehdokkaisiin lukeutuivat Bill Nelson (D-FL), Joe Manchin (D-WV), Joe Donnelly (D-IN), Claire McCaskill (D-MO) ja Heidi Heitkamp (D-ND). Heistä ainoastaan Joe Manchin onnistui voittamaan vaaleissa – osaltaan siksi, että hän oli ainoa demokraatti, joka äänesti senaatissa Kavanaugh'n puolesta.

Talous- ja työllisyyspolitiikassa huomio keskittyi tällä kertaa veroihin ja kansainväliseen kauppaan. Tehtävänsä päättäneen 115. kongressin suurimpana saavutuksena pidettyjä veronalennuksia tuettiin yllätyksettömästi enemmän republikaanien kuin demokraattien joukoissa. Republikaanien äänestäjistä peräti 78 prosenttia piti presidentin veropolitiikkaa hyvänä, kun demokraattien äänestäjistä samaa mieltä oli vain 11 prosenttia. Jako oli samanlainen myös presidentin tullipolitiikkaa arvioidessa.³² Vaaleissa demokraatit yrittivät muutamissa osavaltioissa korostaa presidentin kauppapolitiikan negatiivisia vaikutuksia, mutta tämä ei juurikaan purrut äänestäjiin. Varsinkin Yhdysvaltain maataloudelle ja valmistusteollisuudelle tullit sekä kauppasodan uhka ovat aiheuttaneet ongelmia, mutta presidentti on pyrkinyt kompensoimaan niitä vähentämällä sääntelyä. Esimerkiksi Indianassa useat viljelijät ovat kannattavuuskriisissä tullien vuoksi mutta tukevat silti presidenttiä, koska juuri sääntelyn vähentäminen ja normien purku ovat kompensoineet menetyksiä, ja näiden katsotaan parantavan kannattavuutta pitkällä aikavälillä.

30 <http://www.people-press.org/2018/10/04/2018-midterm-voters-issues-and-political-values/>

31 <https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/05/brett-kavanaugh-republican-enthusiasm-midterms>

32 <http://www.people-press.org/2018/10/04/2018-midterm-voters-issues-and-political-values/>

Vaalitulos

Varsinainen vaalitulos ei juuri tarjonnut yllätyksiä, sillä odotetusti demokraatit voittivat edustajainhuoneessa ja republikaanit senaatissa. Naisten ja vähemmistöjen voittoja välivaalissa on hieman ylikorostettu julkisessa keskustelussa. Ylikorostettu siksi, että suurin osa heistä varmisti valintansa jo esivaalien aikana. Useat lasikattoja rikkovat ehdokkaat tulivat vahvasti demokraatteja kohti kallellaan olevista vaali-piireistä, joten heidän valintansa oli 99-prosenttisesti varmaa jo puolueen esivaali-tuloksen varmistumisesta lähtien.

Senaatissa republikaanit saavuttivat kaksi lisäpaikkaa, ja he päihittivät demokraatit Floridan, Indianan, Missourin ja Pohjois-Dakotan osavaltioissa. Kaikissa näissä neljässä osavaltiossa demokraatit olivat aikaisemmin voittaneet todella pienellä marginaalilla, ja vuoden 2016 presidentinvaaleissa Donald Trump onnistui voittamaan nämä kaikki osavaltiot. Republikaanien odotettiin voittavan demokraatit myös Montanan ja Länsi-Virginian perinteisesti republikaanisissa osavaltioissa, mutta näissä sekä Jon Tester (D-MT) että Joe Manchin (D-WV) säilyttivät paikkansa.

Demokraattien vaalivoittoa senaatissa ei pidetty todennäköisenä, sillä jaossa olleista 35 paikasta 24 oli demokraattien hallinnassa. Demokraatit onnistuivat kompensoimaan menetyksiään voitoilla Arizonassa ja Nevadassa. Näissä osavaltioissa he onnistuivat hyödyntämään latinoiden äänestysaktiivisuutta sekä presidentti Trumpin vastaista mielialaa. Myös senaattori John McCainin kuolema aiheutti republikaanien ehdokasasetteluun ongelmia, jotka demokraatit pystyivät hyödyntämään. Lopulliset voimasuhteet jakaantuivat vaalien jälkeen senaatissa 53–47 republikaanien eduksi. Ennen vaaleja tilanne oli 52–46 republikaanien eduksi.

Edustajainhuoneessa demokraatit ottivat 41 lisäpaikkaa republikaanien hävi-tessä 42. Useita kuukausia vaalien jälkeen on vielä ratkaisematta Pohjois-Carolinan 9. kongressivaalipiirin tulos.³³ Paikat jakautuvat 235–199 demokraattien eduksi, eli heillä on vahva enemmistö edustajainhuoneessa. Edellisessä kongressissa republikaanit pitivät hallussaan edustajainhuoneen enemmistöä voimasuhtein 236–196.³⁴ Demokraatit onnistuivat voittamaan maltilliset republikaanit urbaaneilla seuduilla, ja esikaupunkien republikaanit pyyhkäistiin käytännössä olemattomiin yhdessä yössä. Huomionarvoista on, että demokraatit saavuttivat ääntenlaskennan edetessä enemmistön edustajainhuoneeseen jo ennen Kalifornian laskennan valmistumista. Kaliforniaa on pidetty demokraattien strategiassa keskeisenä enemmistön saavut-tamisessa, sillä osavaltiosta tulee 53 kongressiedustajaa ja siellä on käynnissä vahva presidentti Trumpin vastainen liikehdintä.

Kuvernöörinvaaleissa demokraatit voittivat kaikki kilpailluimmat paikat republi-kaaneilta.³⁵ Demokraatit ottivat seitsemän lisäpaikkaa, minkä vuoksi osavaltioiden

33 Pohjois-Carolinan 9. kongressivaalipiirin tulos on edelleen ratkaisematta Mark Harrisin (R) ja Dan McCreadyn (D) välillä. Heidän äänieronsa on 905 ääntä Harrisin eduksi, kun yhteensä ääniä annettiin yli 280 000. <https://www.nytimes.com/2019/02/17/us/nc-election-fraud.html>

34 Istuntokauden loppupuolella kolme edustajanpaikkaa oli avoimena.

35 Illinois, Kansas, Maine, Michigan, Nevada, New Mexico, Wisconsin.

SENAATISSA REPUBLIKAANIT SÄILYTTIVÄT
ENEMMISTÖNSÄ PAIKKAJAOILLA 53–47.
EDUSTAJAINHUONEESSA DEMOKRAATIT NAPPASIVAT
ITSELLEEN 235–199 PAIKAN ENEMMISTÖN.

VÄLIVAALEJA VOIDAAN PITÄÄ MENESTYKSENÄ VÄHEMMISTÖILLE JA NAISILLE. KOSKAAN AIKAISEMMIN KONGRESSISSA EI OLE TOIMINUT NÄIN MONIPUOLINEN EDUSTAJAJOUKKO.

kuvernööreissä valtasuhteet ovat nyt tasoittuneet, mutta tilanne on silti 27–23 republikaanien eduksi. Demokraattien strategiassa merkityksellisiä olivat voitot Wisconsinin ja Michiganin osavaltioissa. Donald Trump voitti ruostevyöhykkeen perinteiset demokraattiosavaltiot todella pienellä marginaalilla vuonna 2016, ja niiden takaisin valtaaminen on välttämätöntä, mikäli demokraatit haluavat voittaa seuraavat presidentinvaalit. Ainakaan välivaalien perusteella presidentti Trump ei ole onnistunut politiikallaan vakiinnuttamaan kannatustaan ruostevyöhykkeellä. Vastaiskuna demokraattien vaalivoitoille valtansa menettäneet republikaanikuvernöörit ryhtyivät osavaltioiden lainsäädäntöelinten tuella karsimaan tulevien kuvernöörien valtaoikeuksia.³⁶

Välivaaleja voidaan pitää menestyksenä vähemmistöille ja naisille. Koskaan aikaisemmin kongressissa ei ole toiminut näin monipuolinen edustajajoukko, eikä siellä ole koskaan toiminut yhtä paljon naisia. Tunnetuimmista vaalivoittajista voidaan mainita Ilhan Omar (D-MN) ja Rashida Tlaib (D-MI) ensimmäisinä muslimitaustaisina naisina kongressissa, Ayanna Pressley (D-MA) ensimmäisenä afroamerikkalaisena naisena Massachusettsista edustajainhuoneessa, Sharice Davids (D-KS) ja Deb Haaland (D-NM) ensimmäisinä alkuperäiskansaan kuuluvina naispuolisina kongressiedustajina sekä Jared Polis (D-CO) Coloradosta ensimmäisenä avoimesti homoseksuaalina kuvernöörinä Yhdysvalloissa.³⁷ Nevadan osavaltio rikkoi ensimmäisenä Yhdysvalloissa lasikaton valitsemalla ensimmäistä kertaa kansankunnan historiassa osavaltion lainsäädäntöelimeen naisenemmistön.³⁸

Osavaltiotasolla demokraatit onnistuivat saavuttamaan enemmän voittoja republikaaneista kuin liittovaltiotasolla, sillä siellä kaikki muutokset enemmistöissä tapahtuivat demokraattien eduksi.³⁹ Demokraattien näkökulmasta erittäin hyvinä muutoksina voidaan pitää New Hampshiren ja Coloradon vaa'ankieliosavaltioiden siirtymistä republikaaneilta demokraateille. Pahimmin vaalipiirien tarkoitushakuisen määrittelyn eli gerrymanderingin⁴⁰ riivaamat osavaltiot, kuten Pennsylvania ja Pohjois-Carolina säilyttivät edustajainhuoneissaan republikaanienemmistöt, mutta senaateissa valta siirtyi demokraateille.⁴¹ Muutokset merkitsevät sitä, että osavaltioiden republikaanit eivät enää voi niin vahvasti piirtää vaalipiirejä itselleen suosiollisiksi seuraavan väestönlaskennan yhteydessä vuonna 2020.

116. KONGRESSI JA VALTATASAPAINON MUUTOS

116. kongressi aloitti työnsä kaaoksen vallassa. Presidentti Donald Trump ajautui joulukuussa demokraattien kanssa pattitilanteeseen liittovaltion budjetista vaadit-

³⁶ https://www.nytimes.com/2018/12/05/us/wisconsin-power-republicans.html?emc=edit_cn_20181208&nl=politics&nid=7264743520181208&te=1, https://www.nytimes.com/2018/12/06/us/politics/michigan-republicans-power.html?emc=edit_cn_20181208&nl=politics&nid=7264743520181208&te=1

³⁷ <https://www.nytimes.com/2018/11/07/us/politics/lgbt-election-winners-midterms.html>, <https://www.cnn.com/2019/01/03/these-are-the-women-making-history-as-the-116th-congress-is-sworn-in.html>

³⁸ https://www.nytimes.com/2018/12/19/us/nevada-majority-women-lawmakers.html?emc=edit_cn_20181222&nl=politics&nid=7264743520181222&te=1

³⁹ Osavaltioista Etelä-Carolina, Kansas, Minnesota ja New Mexico eivät valinneet välivaaleissa osavaltiokongresseja. Yhteensä amerikkalaiset valitsivat 6 069 lainsäätäjää osavaltioihin.

⁴⁰ Käsitteellä gerrymandering viitataan tarkoitukselliseen vaalipiirien rajojen muutteluun, jonka tarkoituksena on suosia jotain tiettyä puoluetta tai ehdokasta vaaleissa. Käsite syntyi Massachusettsissa vuonna 1812, kun osavaltion kuvernöörinä toimineen Elbridge Gerryn väitettiin kehittäneen omituisen muotoisia vaalipiirejä suosiakseen omaa puoluettaan. Yksi näistä vaalipiireistä muistutti kartalla salamantaria, engl. salamander, josta siis syntyi pilkkanimi gerrymandering.

⁴¹ <http://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/statevote-2018-state-legislative-races-and-ballot-measures.aspx>

tuaan miljardeja muurihankkeelle. Demokraatit ja presidentti eivät päässeet sopuun asiasta, ja tilanne kärjistyi liittovaltion hallinnon sulkutilaan 22.12.2018–25.1.2019. Sulkutilassa suurin osa liittovaltion työntekijöistä joutui lomautetuksi, valtion virastot ja ministeriöt toimivat minimimiehityksellä ja liittovaltion museot sekä kansallispuistot olivat kiinni. Sosiaalietuuksien sekä eläkkeiden maksatus katkesi myös. Käytännössä kaikki muut toimijat paitsi kansalliseen turvallisuuteen liittyvät olivat pakotettuna poissa töistä. Demokraatit kieltäytyivät kaikista vaatimuksista muurin rahoittamiseksi ja tarjosivat useita kompromisseja rajaturvallisuuden parantamiseksi. Lopulta demokraatit voittivat julkisuustaistelun ja kriisi ratkesi ilman presidentille tehtyjä myönnytyksiä. Paine republikaanien kongressiedustajia kohtaan oli kasvanut niin suureksi, että myös osa heistä ryhtyi kritisoimaan presidenttiä ja siksi hän joutui antautumaan. Liittohallinnon sulkua ei ole poikkeus, sillä 1970-luvulta lähtien hallinto on ollut aika ajoin suljettuna budjettikiistojen takia. Presidentti Trumpin kaudella sulusta on tullut kuitenkin historiallisen pitkä.⁴² Uusi sulkua vaanii jo keväällä, sillä demokraattien ja presidentin sekä republikaanien välisessä sopimuksessa hallinnon rahoitus turvattiin vain pari kuukaudeksi.

Sulkua ja sen seuraukset tulevat vaikuttamaan uuden kongressin työskentelyyn. Se lisää ristiriitoja puolueiden välillä ja vaikeuttaa kompromissien löytämistä. Lisävaikeuksia työskentelyyn tuovat vuoden 2020 presidentinvaalit, joiden ehdokasasettelu on jo käynnissä. Presidentti Donald Trump saanee republikaanien ehdokkuuden, vaikka esivaaleihin saattaa nousta haastajia. Spekulaatioissa on erityisesti perinteisen republikaanin nouseminen presidenttiä vastaan.⁴³ Demokraattien leirissä noin 30 henkilöä on ilmaissut jollain tasolla olevansa kiinnostunut presidenttiehdokkuudesta, vaikka toki vasta muutama on virallistanut asian.⁴⁴ Ehdokasjoukossa on useita senaatin ja edustajainhuoneen demokraattiedustajia, jotka pyrkivät nostamaan profiiliaan kongressin työskentelyssä.⁴⁵

Kongressin työskentelytavoissa tulee tapahtumaan muutoksia, kun komiteat järjestäytyvät uudelleen. Puheenjohtajuudet menevät molemmissa kamareissa enemmistöpuolueelle, eli republikaanit nimittävät puheenjohtajat senaatin komiteoihin ja demokraatit edustajainhuoneeseen. Komiteoiden puheenjohtajat ovat merkittäviä vallankäyttäjiä siinä, miten lakiesitykset ja nimitysprosessit menevät eteenpäin. Komiteat pystyvät myös järjestämään kuulemisia sekä käynnistämään tutkintoja. Senaatin puheenjohtajuuksissa ei tapahtunut suuria muutoksia, sillä melkein kaikki republikaanit jatkoivat tehtävissään, ja edustajainhuoneessa edellisellä kaudella komiteoissa olleet korkeimmat demokraatit (ranking member) siirtyivät puheenjohtajiksi.

Edustajainhuoneessa Nancy Pelosin (D-CA) johtamat demokraatit ovat asettaneet politiikassaan etusijalle terveydenhuollon, infrastruktuurin, aseturvallisuuden sekä Robert Muellerin johtaman tutkinnan turvaamisen. Poliittisen kuohunnan keskellä merkittävimpiä uudistuksia on maahanmuuttouudistus sekä alaikäisinä Yhdysvaltoihin tulleiden siirtolaisten asema. Toinen merkittävä uudistus koskee lobbausta, josta erityisesti demokraattien vasemmistosiipi on pitänyt ääntä. Presidentti Trumpin hallintoon kohdistuvat kuulemiset tulevat saamaan julkisuutta. Washingtonilaisten lähteiden mukaan edustajainhuoneen demokraatit käynnistävät kuulemisia vuoden 2016 vaalikampanjan aikana tehdyistä maksuista, Trumpin liiketoimista Venäjällä, henkilökohtaisten sähköpostien käytöstä Valkoisessa talossa, Trumpin verotiedoista sekä Puerto Ricoa kohdanneen hurrikaanin jälkihoidosta.

Mitch McConnell (R-KY) on senaatin republikaanien enemmistöjohtajana asettanut nimitykset lakiesitysten edelle. Erityisesti presidentin nimittämät ja senaatin

42 https://www.nytimes.com/2019/01/09/us/politics/shutdown-government-costs.html?emc=edit_cn_20190110&nl=politics&nlid=7264743520190110&te=1

43 Spekulaatioissa esiintyneitä henkilöitä ovat olleet Ohion entinen kuvernööri John Kasich, Marylandin nykyinen kuvernööri Larry Hogan sekä entiset senaattorit Jeff Flake Arizonasta ja Bob Corker Tennesseestä.

44 Entinen ministeri Julián Castro Texasista; senaattorit Kamala Harris Kaliforniasta, Elizabeth Warren Massachusettsista, Kirsten Gillibrand New Yorkista, Cory Booker New Jerseystä, Amy Klobuchar Minnesotasta, Bernie Sanders Vermontista ja kongressiedustajat John Delaney Marylandistä sekä Tulsi Gabbard Havaijilta ovat asettuneet ehdolle.

45 <https://fivethirtyeight.com/features/the-5-key-constituencies-of-the-2020-democratic-primary/>, https://www.nytimes.com/2018/12/31/us/politics/2020-democratic-candidates.html?emc=edit_cn_20190101&nl=politics&nlid=7264743520190101&te=1

vahvistamat tuomarinvirat tulevat saamaan suurta huomiota: korkeimman oikeuden lisäksi näihin kuuluvat vetoomustuomioistuimet sekä piirituomioistuimet. Muut nimitykset kohdistuvat ministereihin sekä korkeisiin virkamiehiin, joiden tehtäviä on tullut auki presidentin erotettua lyhyen ajan sisällä sekä oikeus-, puolustus- että sisäministerin. Merkittävä osa senaatin vahvistusta vaativista tehtävistä on myös edelleen täyttämättä, mukaan lukien yli 50 suurlähettilään paikkaa.⁴⁶ On odotettavissa, että seuraaviin presidentinvaaleihin mennessä Donald Trump on käytännössä vaihtanut koko alkuperäisen hallituksensa. Tällä hetkellä alkuperäisistä 15 ministeristä ainoastaan 8 on ollut virassaan koko presidenttikauden ajan. Seuraavana lähtövuorossa otaksutaan olevan kotimaanturvallisuuden ministeri Kirstjen Nielsen (R) sekä kauppaministeri Wilbur Ross (R). Varsinkin oikeuslaitoksen nimityksillä republikaanit pyrkivät miellyttämään konservatiivista äänestäjäjoukkoa ja vahvistamaan puolueen asemia seuraavissa presidentinvaaleissa. Puoleen vahvistunut asema senaatissa antaa myös mahdollisuuden tehdä entistä polarisoivampia nimityksiä, jollaisia Kavanaugh'n tai opetusministeri Betsy DeVosin (R) nimitykset ovat olleet.

Tulevalla kaksivuotiskaudella senaatin republikaaneilla on toiveita uudesta nimityksestä korkeimpaan oikeuteen, jossa tuomarin toimikausi on elinikäinen. Mahdollisuudet kahteen nimitykseen ovat olemassa, sillä liberaalien ikonina vuosikymmeniä korkeimmassa oikeudessa toiminut Ruth Bader Ginsburg on jo 85-vuotias ja hänen terveytensä on reistailut. Myös tuomari Stephen Breyer on yli 80-vuotias. Presidentti Donald Trump on jo onnistunut tekemään kaksi nimitystä korkeimpaan oikeuteen. Koska republikaanit onnistuivat Obaman kaudella estämään Merrick Garlandin nimitysprosessin, vastuu nimityksestä siirtyi Trumpille. Hän nimitti edesmenneen Antonin Scalian tilalle Neil Gorsuchin ja eläkkeelle siirtyneen Anthony Kennedyn tilalle Brett Kavanaugh'n. Viimeisten vuosikymmenten aikana presidentille on usein auennut mahdollisuus nimetä kaksi tuomaria korkeimpaan oikeuteen. Tähän ovat Trumpin edeltäjistä yltäneet Obama, Bush nuorempi, Clinton, Bush vanhempi, Johnson ja Kennedy. Ronald Reaganille tarjoutui kaudellaan mahdollisuus tehdä peräti neljä nimitystä korkeimpaan oikeuteen kuten myös Richard Nixonille.⁴⁷

Edelliset kongressit eivät ole vakuuttaneet kansalaisia tehokkuudestaan, ja puolueilla onkin painetta palauttaa kansalaisten luottamus Washingtonin päätösten tekoon. Puolueiden väliset näkemyserot ovat kuitenkin niin suuria, osin jopa periaatteellisia, ettei tuloksellista yhteistyötä ole luvassa monessakaan asiassa. Yhteistyömahdollisuuksia voi sisältyä infrastruktuurihankkeisiin ja niiden rahoittamiseen. Erityisesti Yhdysvaltain tie- ja raideliikenteen sekä muun julkisen infrastruktuurin korjausvelka on kasvanut erittäin suuresti, ja siihen panostamalla voitaisiin saada positiivisia talous- ja työllisyysvaikutuksia.⁴⁸ Ristiriitoja tässäkin kysymyksessä on odotettavissa siinä, kuinka infrastruktuurihankkeet sopivat yhteen nykyisen ympäristölainsäädännön ja ilmastotavoitteiden kanssa. Presidentin halu tukea julkisilla investoimalla erityisesti kaivos-, energia- ja valmistusteollisuutta on saanut demokraatit puolustuskannalle. Vastavetona demokraatit ovat esittäneet rahoitusmalliksi "infrastruktuuripankkia", joka rahoitettaisiin autojen maili- ja päästöverolla.

Kongressi on perinteisesti hyväksynyt puolustusministeriön rahoituksen (NDAA, National Defence Authorization Act) kahdeksi vuodeksi kerrallaan puolueiden rakentavalla yhteistyöllä, mutta nyt lakipaketti on ongelmissa. Edustajainhuoneen demokraatit ja senaatin republikaanit tulevat kiistelemään presidentti Trumpin päätöksestä perustaa "avaruusjoukot", samoin joukkojen kahdeksan miljardin dollarin

⁴⁶ https://www.washingtonpost.com/graphics/politics/trump-administration-appointee-tracker/database/?noredirect=on&utm_term=.ad25960e3ce2

⁴⁷ <http://guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=365722&p=2471070>

⁴⁸ <https://www.npr.org/2018/11/12/666971627/bridging-the-partisan-divide-can-infrastructure-unite-democrats-and-republicans>

alkurahoituksesta. Muita rahoituksen kiistakysymyksiä ovat ydinaseiden modernisointi sekä presidentin halu käyttää armeijan resursseja muurin rakentamiseen.

Demokraatit ovat jo ryhtyneet toimeen ja esitelleet ensimmäisen lakialoitteensa, House Resolution 1:n.⁴⁹ 600-sivuisen lakiesityksen tarkoituksena on osoittaa heidän äänestäjilleen, että puolue tulee toteuttamaan keskeisimmät vaalilupauksensa kitkemällä korruptiota ja lisäämällä läpinäkyvyyttä maan hallinnossa. H.R.1-esitykseen sisältyy kansalaisten automaattinen rekisteröinti äänestäjiksi, ja lisäksi se edellyttää osavaltioita hyväksymään äänestäjän rekisteröitymisen vielä vaalipäivänä, tekee vaalipäivästä virallisen vapaapäivän, vaatii presidenttiä ja muita keskeisiä ehdokkaita julkaisemaan verotietonsa ja tiukentaa vaalirahoituslainsäädäntöä muun muassa kieltämällä vaalirahoituksen sellaisilta yrityksiltä, joilla on huomattavaa ulkomaalaisomistusta.

Liittovaltion talous ja verotus

Kiista muurin rahoittamisesta ei ole ainoa syy, miksi budjettineuvottelut republikaanien ja demokraattien välillä ovat törmäyskurssilla, vaan siihen liittyy myös budjetin alijäämä, joka on noussut jo 779 miljardiin dollariin.⁵⁰ Menokatot on sovittu jokaisissa budjettineuvotteluissa, ja ne ovat asettaneet rajat ministeriöiden ja virastojen määrärahoille. Trumpin hallinto on ehdottanut ”Nickel-suunnitelmaa”⁵¹ joka leikkaisi viisi prosenttia kaikkien virastojen harkinnanvaraisista menoista. Tämä kuitenkin kohdistuisi vahvasti juuri demokraateille tärkeisiin hankkeisiin sosiaali-, terveydenhoito- ja opetussektorilla. Demokraatit ovat vaatineet sovun löytämiseksi tasapainoisia leikkauksia myös puolustussektorille, mutta presidentti ei ole ollut tähän halukas vaan on esittänyt lisämenoja.

Verotus säilyy merkittävänä kiistakysymyksenä, kun republikaanit vaativat enemmän veronalennuksia ja demokraatit puolestaan kannattavat veronkiristyksiä. Edustajainhuoneessa demokraatit pyrkivät enemmistöasemansa turvin kiristämään suurituloisten verotusta sekä poistamaan republikaanien edellisellä kaudella yrityksille suuntaamia veroalennuksia. Hankkeet tulevat todennäköisesti kaatumaan viimeistään republikaanienemmistöisen senaatin käsittelyssä, mutta ne vahvistavat demokraattien viestiä vuoden 2020 vaaleja ajatellen.

On olemassa myös aiheita, joista puolueet ovat yhteisymmärryksessä, yhtenä niistä eläkkeet. Viime kaudella puolueet pystyivät molemmissa kamareissa edistämään eläkesäästämisen verohelpotuksia sekä parantamaan pienituloisten eläkeläisten asemaa. Verohallintoa on myös pyritty uudistamaan byrokratiaa vähentämällä. Verotukseen liittyy myös edustajainhuoneen talouskomitean tutkintavalta. Päättyneellä kaudella demokraatit Lloyd Doggettin (D-TX) ja Bill Pascrellin (D-NJ)

⁴⁹ https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/1/text?te=1&nl=politics&emc=edit_cn_20190211

⁵⁰ <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/07/19msr.pdf>

⁵¹ Yhdysvaltain viiden sentin kolikon lempinimi on nickel.

VEROTUS SÄILYY MERKITTÄVÄNÄ KIISTAKYSYMYKSENÄ,
KUN REPUBLIKAANIT VAATIVAT ENEMMÄN
VERONALENNUKSIA JA DEMOKRAATIT PUOLESTAAN
KANNATTAVAT VERONKIRISTYKSIÄ.

johdolla yrittivät tuloksettomasti saada presidentti Trumpin verotietoja tutkittavakseen ja julkisiksi. Nyt komitean enemmistö on siirtynyt demokraateille ja uuden puheenjohtaja Maxine Watersin (D-CA) uskotaan pyytävän veroviranomaisia luovuttamaan Trumpin verotusta koskevat asiakirjat edustajainhuoneen komitealle.

Senaatin talousasioiden komiteassa ja sen alakomiteoissa asioiden käsittely mutkistuu entisestään usean maltillisen demokraatin menetettyä paikkansa, heidän joukossaan Heidi Heitkamp (D-ND) ja Joe Donnelly (D-IN). Molemmat tulevat vahvoista republikaaniosavaltioista ja olivat tästä syystä muihin demokraatteihin verrattuna valmiimpia kompromisseihin esimerkiksi pankkisääntelykysymyksissä. Lisäksi senaattori Bob Corkerin (R-SC) eläköityminen ja senaattori Dean Hellerin (R-ND) vaalitappio Nevadassa vaikuttavat siihen, miten komitean työskentely tulee sujumaan. Nyt näyttää siltä, että molemmilta puolilta komiteaan on nousemassa edustajia, joille kompromissi on vieras sana.

Komitean demokraatit tulevat pitämään julkisessa keskustelussa kuluttajien puolta ja korostamaan pankkien vastuuta. Tästä tulee erityisesti pitämään huolta senaattori Elizabeth Warren (D-MA), joka on talouskomitean näkyvimpiä demokraatteja. Hän on vaatinut pankkien ja ylipäätään rahoitussektorin suurempaa valvontaa ja jopa isojen finanssi-instituutioiden pilkkomista. Senaatin demokraattien työtä helpottaa nyt 116. kongressin aikana puolueen enemmistöasema edustajainhuoneessa ja se, että sen talouskomitea on Maxine Watersin (D-CA) käsissä.

Kauppapolitiikassa uusi kongressi pääsee käsittelemään presidentti Trumpin kauppaja- ja tullipolitiikan aikaansaannoksia. Yhdysvaltain, Meksikon ja Kanadan uusi vapaakauppasopimus (USMCA)⁵² odottaa lopullista ratifiointia ja kauppasota Kiinan kanssa väijyy nurkan takana. USMCA-äänestys tulee olemaan merkittävä poliittinen äänestys demokraateille, jotka tasapainoilevat presidentin tukemisen ja vastustamisen välillä. Ainakin osa demokraateista suhtautuu uuteen sopimukseen positiivisesti, mutta äänestäminen sen puolesta saatetaan tulkita suoraksi tueksi presidentti Trumpin politiikalle. Demokraatit ovat erittäin haluttomia myöntämään presidentille poliittista voittoa asiassa, joka voisi parhaimmillaan edesauttaa hänen uudelleenvalintaansa.

USA:n kauppapolitiikkaa on vahvistanut Export-Import Bank (EXIM), jonka tehtävänä on myöntää lainoja ulkomaisille yrityksille amerikkalaistuotteiden ostamista varten. Pankin rahoitus päättyy syyskuussa 2019, ja republikaanit ovat haluttomia rahoituksen jatkamiseen, sillä heidän mielestään resurssit tulisi käyttää amerikkalaisyritysten kannattavuuden parantamiseen. Edellisessä kongressissa maltilliset republikaanit tekivät demokraattien kanssa yhteistyötä toiminnan jatkamiseksi, ja nyt kysymys kuuluukin, onko uudessa kongressissa riittävästi maltillisia republikaaneja. EXIMin toiminnan jatkamista voidaan pitää jonkinlaisena vipuvartena, jolla republikaanit saisivat demokraatit tukemaan USMCA-sopimusta.

Terveydenhuolto, ACA, Medicare ja Medicaid

Välivaaleissa demokraatit kampanjoivat terveydenhuollon turvaamiseksi kaikille amerikkalaisille. Tähän kuuluu Obaman hallinnon aikana tehdyn ACA:n (Affordable Care Act), vahvistaminen niiltä osin kuin se on republikaanienemmistöisen senaatin kanssa mahdollista sekä Medicare-sairausvakuutuksen ja Medicaid-ohjelman laajentaminen. Demokraattien tavoite ”Medicare for All” tuskin tulee etenemään, mutta se tulee nousemaan keskusteluun kongressin molemmissa kamareissa. Demokraatit kuitenkin pystyvät edistämään molempia ohjelmia osavaltiotasoilla, sillä useissa,

52 United States–Mexico–Canada Agreement eli Yhdysvaltain–Meksikon–Kanadan vapaakauppasopimus.

USEISSA, YLLÄTTÄEN MYÖS REPUBLIKAANIVALTAISISSA OSAVALTIOISSA, KANSALAISET ÄÄNESTIVÄT SEKÄ MEDICAREN ETTÄ MEDICAIDIN LAAJENTAMISEN PUOLESTA.

yllättäen myös republikaanivaltaisissa osavaltioissa, kansalaiset äänestivät sekä Medicaren että Medicaidin laajentamisen puolesta.⁵³ Molemmat puolueet ovat kuitenkin sitoutuneet alentamaan terveydenhuollon kustannuksia tai ainakin ovat huolissaan niiden kasvusta.

Senaatin republikaanijohtaja Mitch McConnell (R-KY) on korostanut, että Medicaren ja etuuksien uudistaminen edellyttää puoluerajat ylittävää yhteistyötä, mikä on kuitenkin epätodennäköistä nykyisessä poliittisessa ilmastossa. Samalla McConnell vaatii budjetin alijäämän kattamista ja menojen karsimista ensisijaisesti kotimaisista ohjelmista. Keskeinen kysymys tulee olemaan, kuinka republikaani-enemmistöinen senaatti päättää edistää Medicaren ja Medicaidin menojen sääntelyä, ja olisiko siihen tukea demokraateilta. Tämä edellyttäisi sopimusta, jossa hoidon saatavuus paranee ja lääkekustannukset alenevat, molemmat kun ovat demokraateille keskeisiä tavoitteita. Lääkekustannuksissa demokraatit joutuvat kuitenkin toimimaan republikaanien hyväntahtoisuuden varassa, sillä hallituksella on muun muassa virastojen kautta suuri valta säädellä lääkkeiden hintaohjeistuksia, kun taas kongressin valta on huomattavasti rajatumpi.

Republikaanien menetettyä enemmistönsä edustajainhuoneessa on epätodennäköistä, että he tekisivät uusia avauksia ACA:n kumoamiseksi. Senaatin kautta he pystyvät ainoastaan rajaamaan ACA:n vaikutuksia niiltä osin, jotka ovat epäsuosittuja heidän äänestäjiensä keskuudessa – kuten työntekijöille myönnettävät terveydenhuoltoedut, ohjelmaan liittyvät verot sekä osavaltioiden joustavuus päättää itse ACA:n perusteista sekä vakuutuksista.

Välivaalien pitkän aikavälin vaikutukset

Välivaalien pitkäkestoisempaa vaikutusta on poliittisen polarisaation lisääntyminen. Vuoden 1994 välivaaleista ja republikaanien historiallisesta vaalivoitosta⁵⁴ lähtien demokraattien ja republikaanien ydinryhmät ovat etäännyneet toisistaan.⁵⁵ Vuoden 2018 välivaaleissa tuo polarisaatio kasvoi entisestään, kun tarkastellaan, minkälaiset ehdokkaat menestyivät vaaleissa ja miten esimerkiksi kongressiedustajat jakaantuivat osavaltioissa. Karkeasti voidaan väittää demokraattien siirtyneen entistä monipuolisempaan suuntaan republikaanipuolueen muuttuessa entistä valkoisemmaksi ja miehisemmäksi. Hyvänä esimerkkinä tilanteesta voidaan nostaa esille Carol Miller (R-WV), joka on ainoa uusi naispuolinen kongressiedustaja republikaanien 199-jäsenisessä ryhmässä. Koko ryhmässä naisia on ainoastaan 13.⁵⁶

Demokraattien hallitsemista osavaltiosta on tullut entistä demokraattisempia ja republikaanien johtamista osavaltiosta entistä republikaanisempia. Esimerkiksi Kalifornian 53 kongressiedustajasta vain 7 on uudessa kongressissa republikaaneja. Samanlainen kehitys on nähtävissä myös New Yorkissa, jossa 27 kongressiedustajasta 6 on republikaaneja ja Illinoisissa, jonka 18 jäsenen delegaatiosta vain 5 on republi-

53 Idaho, Kansas, Maine, Nebraska, Utah, Wisconsin.

54 Republikaanien vuoden 1994 voittoa on pidetty historiallisena, koska se katkaisi demokraattien vuodesta 1955 jatkuneen valtakauden kongressissa. Edustajainhuoneessa demokraatit olivat olleet yhtäjaksoisesti enemmistöpuolueena 40 vuotta ja senaatissa yhteensä 34 vuotta, lukuun ottamatta kuuden vuoden ajanjaksoa Reaganin presidenttikaudella, jolloin republikaanit saavuttivat hetkellisesti enemmistön senaattiin.

55 Kokko 2017, 207–209, <http://www.people-press.org/interactives/political-polarization-1994-2017/> <http://www.people-press.org/2017/10/05/the-partisan-divide-on-political-values-grows-even-wider/>

56 https://www.politico.com/interactives/2018/interactive_116th-congress-freshman-younger-bluer-diverse/

NYT VALITUT OSAVALTIOIDEN KUVERNÖÖRIT JA LAINSÄÄDÄNTÖELIMET TULEVAT PIIRTÄMÄÄN VAALIPIIRIEN RAJAT UUELLEEN VUODEN 2020 VÄESTÖNLASKENNAN PERUSTEELLA.

kaaneja. Republikaaniedustajat puolestaan tulevat maaseutuvaltaisista vaalipiireistä, jotka sijaitsevat suurien asutuskeskusten ulkopuolella. Esimerkiksi Georgiassa republikaanit ovat saavuttaneet vahvan aseman: 14 kongressiedustajasta vain 5 on demokraatteja. Missourin 8 edustajasta vain 2 on demokraatteja ja Tennesseeen 9 edustajasta 2 on demokraatteja.⁵⁷

Republikaanien kannalta huolestuttavaa on Texasin ”sinertyminen”. Näiden vaalien jälkeen 36 jäsenen delegaatiosta 13 paikkaa on demokraateilla (lisäystä kaksi paikkaa). Texas on edustajilla mitattuna kolmanneksi suurin osavaltio, ja mikäli republikaanien marginaali siellä pienentyy ja demokraatit vahvistuvat entisestään Kaliforniassa ja New Yorkissa, republikaanien painoarvo kongressissa tulee laskemaan. Vuoden 2020 presidentinvaaleja ajatellen mielenkiintoinen tilanne on kongressivaalitulosien perusteella Floridan, Ohion ja Pohjois-Carolinan vaa’ankieliosavaltioissa. Yksistään nämä kolme osavaltiota muodostavat presidentinvaaleissa 62 valitsijamiehen kokonaisuuden.⁵⁸ Floridan 27 kongressiedustajasta 13 on demokraatteja, Ohion 16 edustajasta 4 on demokraatteja ja Pohjois-Carolinan 13 edustajasta demokraatteja on vain 3.

Edustajainhuoneessa jokaisen osavaltion edustajat muodostavat yhteisen kongressidelegaation. Poliittisesta polarisaatiosta johtuen on muodostunut useita osavaltion kongressidelegaatioita, joiden jäsenet ovat pelkästään yhden puolueen edustajia. Republikaaneilla⁵⁹ ja demokraateilla⁶⁰ tällaisia delegaatioita on molemmilla yhdeksän. Senaatissa puolestaan ovat yleistyneet sellaiset osavaltiot, joissa yhdellä puolueella on molemmat paikat.⁶¹ Viidestäkymmenestä osavaltioista ainoastaan yhdeksän on sellaisia, joissa sekä demokraateilla että republikaaneilla on molemmilla senaattorin paikka.⁶²

Poliittinen kahtiajako ei ole keskittynyt pelkästään liittovaltion tasolle, vaan myös osavaltiot ovat etäänntyneet toisistaan. Osavaltioiden jakautuminen liberaaleihin ja konservatiiveihin näkyy hyvin, kun tarkastellaan, miten voimasuhteet jakautuvat keskeisissä luottamustoimissa ja toimitelmissä.⁶³ Näin tarkasteltuna poliittinen valta on jakautunut puoliksi ainoastaan Michiganissa. Osavaltion edustajainhuoneen delegaatio on jakaantunut tasan 7–7 puolueiden välillä. Osavaltion kuvernööri ja varakuvernööri ovat demokraatteja, kuten myös molemmat senaattorit. Kuitenkin osavaltion edustajainhuoneessa ja senaatissa on republikaanienemmistö, ja osavaltion valitsijamiehet menivät republikaaneille. Täysin demokraattien hallitsemia osavaltioita on yhteensä 12, kuten Kalifornian, New Yorkin ja Illinoisin suuret osavaltiot sekä New Mexico. Republikaanit pitävät puolestaan valtaa 17 osavaltiossa, joiden joukossa suuret Texas, Florida ja Georgia, sekä pienet kuten Dakotat, Alaska ja Arkansas.⁶⁴ Pitkällä aikavälillä liittovaltion kongressin koostumusta merkittävämpää onkin vallan jakautuminen osavaltioissa, sillä nyt osavaltioiden valitut kuvernöörit, korkeimmat

⁵⁷ <https://www.house.gov/representatives>

⁵⁸ Presidentinvaaleissa on 538 valitsijamiestä. Valitsijamiehet on jaettu osavaltioittain sen perusteella, kuinka monta edustajaa kullakin osavaltioilla on liittovaltion kongressissa laskemalla yhteen osavaltion kaksi senaattoria sekä kongressiedustajat. Valintaan tarvitaan vähintään 270 valitsijamiestä.

⁵⁹ Alaska, Arkansas, Idaho, Länsi-Virginia, Montana, Nebraska, Wyoming, Pohjois-Dakota, Etelä-Dakota.

⁶⁰ Connecticut, Delaware, Massachusetts, Maine, New Hampshire, New Mexico, Rhode Island, Vermont.

⁶¹ https://www.senate.gov/reference/reference_index_subjects/Senators_vrd.htm

⁶² Alabama, Arizona, Colorado, Länsi-Virginia, Maine, Montana, Ohio, Pennsylvania, Wisconsin.

⁶³ Näihin keskeisiin luottamushenkilöihin ja toimitelmiin kuuluvat: kuvernööri, varakuvernööri, osavaltion edustajainhuone, osavaltion senaatti, edustajainhuoneen delegaatio, kaksi senaattoria sekä presidentin valitsijamiehet.

⁶⁴ Demokraattien osavaltioista tulee 166 valitsijamiestä ja republikaanien osavaltioista 170 valitsijamiestä.

virkamiehet sekä lainsäädäntöelimet tulevat piirtämään vaalipiirit uudelleen vuoden 2020 väestölaskennan perusteella. Nyt tehtävät valinnat sementtoivat poliittisen vallan seuraavaksi vuosikymmeneksi.

YHTEENVETO

Vuoden 2018 välivaaleissa amerikkalaiset antoivat väliarvion presidentti Donald Trumpin politiikasta. Demokraatit onnistuivat hyödyntämään presidentin vastaista mielialaa ja syrjäyttämään useita republikaanien keskitien kongressiedustajista. Erityisesti suurkaupunkien ulkopuolisten lähiöiden republikaanit pyyhkäistiin olemattomiin yhdessä yössä. Senaatissa demokraatit eivät kuitenkaan onnistuneet maksimoimaan kannatustaan, vaan republikaanit hyötyivät presidentin suosiosta perinteisissä republikaaniosavaltioissa, kuten Indianassa, Pohjois-Dakotassa ja Missouriissa. Vastapainona demokraatit onnistuivat senaattipaikoilla mitattuna voittamaan Nevadan ja Arizonan osavaltiossa. Varsinkin demokraattien voitoilla Lounais-Yhdysvaltain osavaltioissa voi olla pitkäkestoisia seurauksia tulevia presidentinvaaleja ajatellen.

Symbolisena osoituksena Donald Trumpin ristiriitaisesta presidenttikaudesta voidaan pitää naisten ja vähemmistöjen vaalivoittoja. Presidentin politiikka on kohdistunut monilta osin naisia sekä etnisiä- ja seksuaalivähemmistöjä vastaan, joten heidän voittojaan voidaan pitää merkittävänä vastaiskuna konservatistiselle politiikalle. Yhdysvaltain kongressissa on nyt enemmän naisia kuin koskaan aikaisemmin historiassa, ja kongressi on saanut ensimmäiset muslimitaustaiset naispuoliset kongressiedustajat ja ensimmäiset alkuperäiskansoihin kuuluvat naispuoliset kongressiedustajat. Lisäksi useiden osavaltioiden kongressidelegaatioihin valittiin ensimmäistä kertaa afroamerikkalainen nainen.

Uusi kongressi on aloittanut työnsä kaaoksen vallitessa, eikä helpotusta ole odotettavissa huolimatta hallinnon sulkutilan päättymisestä. Kongressiedustajilla ja senaattoreilla on edessään paljon ristiriitoja herättäviä lakiesityksiä, kuten USMCA-vapaakauppasopimus, rajamuuri sekä presidentin toimet sääntelyn ja normien purkamiseksi erityisesti ympäristö- ja työläinsäädännöstä. Kongressin toimintakyvyn ei uskota palautuvan, ja puolueet pääsevät todennäköisesti yhteisymmärrykseen merkittävien infrastruktuurihankkeiden rahoittamisesta sekä lääkekustannusten alentamisesta. Kokonaan oma ongelmansa ovat presidentti Trumpin ympärillä pyörivät tutkinnat. Enemmistönsä turvin edustajainhuoneen demokraatit pystyvät käynnistämään laajamittaisia tutkintoja ja selvityksiä, jotka tulevat koskemaan myös presidentin lähipiiriä. Paljon on puhuttu ”savuavan asean” löytymisestä – siis sellaisen todistajan tai todisteen, joka vahvistaisi presidentin syyllistyneen vallan

SYMBOLISENA OSOITUKSENA DONALD TRUMPIN
RISTIRIITAISESTA PRESIDENTTIKAUDESTA VOIDAAN PITÄÄ
NAISTEN JA VÄHEMMISTÖJEN VAALIVOITTOJA.

VÄLIVAALIT OVAT OSOITUS POLIITTISEN POLARISAATION VAHVISTUMISESTA YHDYSVALLOISSA.

väärinkäytöksiin tai yhteistoimintaan Venäjän kanssa edellisten presidentinvaalien aikana. Tällaista todistajaa tai todistetta demokraatit etsivät, ja tämä tulisi kaatamaan Donald Trumpin presidenttiyden.

Kun katsotaan päivän politiikkaa laajemmin, välivaalit ovat osoitus poliittisen polarisaation vahvistumisesta Yhdysvalloissa. Kuluneiden 20 vuoden aikana keskimääräinen demokraatti on siirtynyt entistä enemmän vasemmalle ja republikaani puolestaan oikealle. Tämä on näkynyt myös kansalaisten käyttäytymisessä, ja eri väestöryhmät ovat eriytyneet toisistaan. Seurauksena on ollut osavaltioiden muuttuminen joko entistä sinisemmiksi (demokraatit) tai punaisemmiksi (republikaanit). Enää ei ole poikkeuksellista, että osavaltion koko edustajainhuonedelegaatio muodostuu republikaaneista tai demokraateista tai että osavaltion molemmat senaattorit ovat samasta puolueesta. Polarisoituminen näkyy myös osavaltioiden sisällä, missä keskeisimmät virkamiehet sekä lainsäädäntöelimet keskittyvät entistä enemmän vain toisen puolueen hallintaan. Ajan mittaan tämä ei ole hyväksi. Se saattaa parantaa osavaltion sisäistä päätöksentekokykyä mutta heikentää kansakunnan toimintakykyä.

Yhdysvaltalaisen kaksipuoluejärjestelmän vahvuus on aina ollut kompromissikyvyssä yli puoluerajojen: keskeiset puoluejohtajat ovat menneisyydessä nähneet yhteistyön turvaavan hallinnon toimintakykyä ja demokratiaa olennaisesti. Tällainen tuloksellinen yhteistyö näkyi selkeästi presidentti Reaganin kaudella, kun republikaanit hallitsivat Valkoista taloa ja puhemies Tip O'Neill johti kongressia hallitsevia demokraatteja. Nyt polarisoituminen uhkaa tätä vahvuutta ja ajaa Yhdysvaltoja kupliin, jotka eivät näe muuta todellisuutta kuin omansa.

KIRJOITTAJA

JANI KOKKO on Yhdysvaltain politiikkaan ja maan poliittiseen historian erikoistunut tutkija Jyväskylän yliopistossa. Hänen erityisalaansa on Yhdysvaltain presidentti-instituutio sekä maan turvallisuuspolitiikka.

LIITE: Lasikattojen rikkojat vuoden 2018 välivaaleissa

Vuoden 2018 välivaaleissa vähemmistöihin kuuluvat ehdokkaat voittivat ensimmäistä kertaa useissa vaalipiireissä. Oheisessa taulukossa on listattuna ne vähemmistöihin kuuluvat ehdokkaat, jotka on valittu vaaleissa ensimmäistä kertaa osavaltion historiassa.

Alabama

Alaska

Arizona: 42-vuotias Kyrsten Sinema (D) on ensimmäinen nainen senaattorina Arizonasta ja myös ensimmäinen avoimesti biseksuaali.

Arkansas

Colorado: 43-vuotias Jared Polis (D) on ensimmäinen avoimesti homoseksuaalinen kuvernööri Yhdysvalloissa.

Connecticut: 45-vuotias Jahana Hayes (D) on ensimmäinen afroamerikkalainen nainen osavaltion kongressiedustajana.

Delaware: 57-vuotias Kathy McGuinness (D) on ensimmäinen nainen osavaltion tilintarkastajana.

Etelä-Carolina

Etelä-Dakota: 47-vuotias Kristi Noem (R) on ensimmäinen nainen osavaltion kuvernöörinä.

Tennessee: 66-vuotias Marsha Blackburn (R) on ensimmäinen nainen osavaltion edustajana senaatissa.

Florida: 39-vuotias Andrew Gillum (D) oli ensimmäinen afroamerikkalainen mies pääpuolueen ehdokkaana Floridan kuvernööriksi.

Georgia: 45-vuotias Stacey Abrams (D) oli ensimmäinen afroamerikkalainen nainen pääpuolueen ehdokkaana kuvernööriksi Yhdysvalloissa.

Havaiji

Idaho: 39-vuotias Paulette Jordan (D) oli ensimmäinen nainen pääpuolueen ehdokkaana Idahon kuvernööriksi.

Illinois: 31-vuotias Lauren Underwood (D) on nuorin afroamerikkalainen nainen, joka on koskaan valittu edustajainhuoneeseen.

Indiana: 36-vuotias J. D. Ford (D) on ensimmäinen avoimesti homoseksuaali osavaltion senaattori.

Iowa: 30-vuotias Abby Finkenauer (D) on ensimmäinen nainen osavaltion kongressiedustajana.

Kalifornia: 31-vuotias Katie Hill (D) on ensimmäinen avoimesti biseksuaali osavaltion kongressiedustajana.

Kansas: 38-vuotias Sharice Davids (D) on ensimmäinen seksuaalivähemmistöön kuuluva osavaltion kongressiedustaja.

Kentucky

Louisiana

Länsi-Virginia

Maine: 70-vuotias Janet Mills (D) on ensimmäinen nainen osavaltion kuvernöörinä.

Maryland

Massachusetts: 44-vuotias Ayanna Pressley (D) on ensimmäinen afroamerikkalainen nainen osavaltion kongressiedustajana.

Michigan: 42-vuotias Rashida Tlaib (D) on ensimmäinen palestiinalaisamerikkalainen ja ensimmäinen naispuolinen muslimi osavaltion kongressiedustajana.

Minnesota: 37-vuotias Ilhan Omar (D) on ensimmäinen somaliamerikkalainen ja ensimmäinen muslimi osavaltion kongressiedustajana.

Mississippi: 59-vuotias Cindy Hyde-Smith (R) on ensimmäinen nainen senaattorina Missisippistä.

Missouri

Montana: 24-vuotias Amelia Marquez (D) on ensimmäinen transsukupuolinen osavaltion edustajainhuoneessa.

Nebraska: 32-vuotias Megan Hunt (D) on ensimmäinen avoimesti biseksuaalinen osavaltion senaattori.

Nevada: Osavaltion edustajainhuoneen jäsenistä enemmistö naisia ensimmäisen kerran Yhdysvalloissa.

New Hampshire: 38-vuotias Chris Pappas (D) on ensimmäinen avoimesti homoseksuaalinen osavaltion kongressiedustaja.

New Jersey

New Mexico: 58-vuotias Deb Haaland (D) on ensimmäinen naispuolinen alkuperäisväestöön kuuluva kongressiedustaja.

New York: 29-vuotias Alexandria Ocasio-Cortez (D) on nuorin nainen, joka on koskaan valittu edustajainhuoneeseen.

Ohio

Oklahoma

Oregon

Pohjois-Carolina: Marcia Morgan (D) on ensimmäinen avoimesti seksuaalivähemmistöön kuulunut ehdokas osavaltion edustajainhuoneeseen.

Pohjois-Dakota

Pennsylvania: Kristin Seale (D) on ensimmäinen seksuaalivähemmistöön kuuluva ehdokas osavaltion edustajainhuoneeseen.

Rhode Island

Texas: 68-vuotias Sylvia Garcia (D) on ensimmäinen latino Teksasin kongressiedustajana.

Utah: 53-vuotias Jenny Wilson (D) oli ensimmäinen nainen pääpuolueen ehdokkaana senaattoriksi Utahista.

Vermont: 62-vuotias Christine Hallqvist (D) oli ensimmäinen transsukupuolinen pääpuolueen ehdokkaana kuvernööriksi.

Virginia

Washington

Wisconsin: 25-vuotias Margaret Engebretson (D) oli ensimmäinen avoimesti lesbo ehdokkaaksi osavaltion kongressiedustajaksi.

Wyoming

LÄHTEET

Jani Kokko (2012) *Kansakunnan ääni: Yhdysvaltain presidenttien virkaanastujaispuheet poliittisen puheen genrenä George Washingtonista Barack Obamaan*. Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/43300>

<https://www.presidency.ucsb.edu/statistics/data/voter-turnout-in-presidential-elections>

<http://www.electproject.org/national-1789-present>

http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1934election.pdf

http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1998election.pdf

http://clerk.house.gov/member_info/electionInfo/1998election.pdf

<http://uscode.house.gov/statviewer.htm?volume=131&page=2054>

<http://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/29/115th-congress-productivity/>

https://www.realclearpolitics.com/epolls/other/congressional_job_approval-903.html

https://www.realclearpolitics.com/epolls/other/president_trump_job_approval-6179.html

<http://www.people-press.org/2014/06/12/political-polarization-in-the-american-public/>

<http://www.people-press.org/2018/09/26/voter-enthusiasm-at-record-high-in-nationalized-midterm-environment/>

<http://time.com/5452258/midterm-elections-turnout/>

<https://www.osce.org/odihr/elections/usa/402401?download=true>

<https://www.statista.com/statistics/934351/us-midterm-elections-total-cost-party/>

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/558/310/>

<http://sorsafoundation.fi/fi/yhdysvaltain-valivaalit-2018/>

<https://www.statista.com/statistics/917249/potential-women-candidates-us-senate-party-affiliation/>

<https://www.statista.com/statistics/936379/us-elections-number-women-running-us-house-representatives-party/>

<https://www.nytimes.com/interactive/2018/08/14/us/elections/trump-endorsements-midterms.html>

<https://edition.cnn.com/2018/07/25/politics/trump-backed-candidates-republican-primaries/index.html>

https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2fgraphics%2fpolitics%2ftrump-claims-database%2f%3fwpisrc%3dnl_fact%26wpmm%3d1&utm_term=.4fb8b31fdc32&wpisrc=nl_fact&wpmm=1

<http://www.people-press.org/2018/10/04/2018-midterm-voters-issues-and-political-values/>

<http://www.people-press.org/2017/10/05/4-race-immigration-and-discrimination/>

<https://www.theguardian.com/us-news/2018/oct/05/brett-kavanaugh-republican-enthusiasm-midterms>

[https://www.nytimes.com/2018/12/05/us/wisconsin-power-republicans.html?emc=edit_cn_20181208&nl=politics&nid=7264743520181208&te=1,](https://www.nytimes.com/2018/12/05/us/wisconsin-power-republicans.html?emc=edit_cn_20181208&nl=politics&nid=7264743520181208&te=1)

https://www.nytimes.com/2018/12/06/us/politics/michigan-republicans-power.html?emc=edit_cn_20181208&nl=politics&nid=7264743520181208&te=1

<https://www.nytimes.com/2018/11/07/us/politics/lgbt-election-winners-midterms.html>

<https://www.cnbc.com/2019/01/03/these-are-the-women-making-history-as-the-116th-congress-is-sworn-in.html>

https://www.nytimes.com/2018/12/19/us/nevada-majority-women-lawmakers.html?emc=edit_cn_20181222&nl=politics&nid=7264743520181222&te=1

<http://www.ncsl.org/research/elections-and-campaigns/statevote-2018-state-legislative-races-and-ballot-measures.aspx>

https://www.nytimes.com/2019/01/09/us/politics/shutdown-government-costs.html?emc=edit_cn_20190110&nl=politics&nid=7264743520190110&te=1

<https://fivethirtyeight.com/features/the-5-key-constituencies-of-the-2020-democratic-primary/>

https://www.nytimes.com/2018/12/31/us/politics/2020-democratic-candidates.html?emc=edit_cn_20190101&nl=politics&nid=7264743520190101&te=1

https://www.washingtonpost.com/graphics/politics/trump-administration-appointee-tracker/database/?noredirect=on&utm_term=.ad25960e3ce2

<http://guides.ll.georgetown.edu/c.php?g=365722&p=2471070>

<https://www.npr.org/2018/11/12/666971627/bridging-the-partisan-divide-can-infrastructure-unite-democrats-and-republicans>

<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/07/19msr.pdf>

https://www.congress.gov/bill/116th-congress/house-bill/1/text?te=1&nl=politics&emc=edit_cn_20190211

Jani Kokko (2017) *Kun poliittinen korrektius katosi: Donald Trumpin vaalikampanjan retoriikka* teoksessa *Media ja populismi: Työkaluja kriittiseen journalismiin*. Helsinki: Vastapaino

<http://www.people-press.org/interactives/political-polarization-1994-2017/>

<http://www.people-press.org/2017/10/05/the-partisan-divide-on-political-values-grows-even-wider/>

https://www.politico.com/interactives/2018/interactive_116th-congress-freshman-younger-bluer-diverse/

<https://www.house.gov/representatives>

https://www.senate.gov/reference/reference_index_subjects/Senators_vrd.htm

<https://www.nytimes.com/2019/02/17/us/nc-election-fraud.html>

Impulsseja-sarjan uusimpia julkaisuja

PUHAKKA, Aatu: 'Sosiaalinen investointi – Käsitem ja mahdollisuudet hyvinvointivaltion uudistamiselle' (21 s.)

PENNY, Kaisa (toim.): 'Naiset ja EU' (32 s.)

'Nuorisotakuu Suomessa ja Euroopassa – Lyhyt katsaus nuorten osallisuuteen' (17 s.)

RISTELÄ, Pekka: 'Sosiaalinen Eurooppa. Vähimmäisnormeja vai politiikkaohjausta?' Helmikuu 2019 (16 s.)

SINISALO, Samuli & SPASOV, Aleksandar Lj.: 'Finnish EU presidency and the enlargement in the Western Balkans' Tammikuu 2019 (26 s.)

ALAJA, Antti: 'Yrittäjyliopisto – kriittinen katsaus' Tammikuu 2019 (15 s.)

HOLMGREN, Markus: 'Euraasian talousunioni ja sen vaikutukset Suomeen' Joulukuu 2018 (24 s.)

MATTILA, Maija: 'Alustatalous ei ole jakamistaloutta (välttämättä)' Lokakuu 2018 (15 s.)

VALTANEN, Markku: 'Supertekoölyn sosiaalietiikka' Kesäkuu 2018 (16 s.)

NIEMI, Matti: 'EU:n tuleva rahoituskehys: Nettomaksajan kirous' Kesäkuu 2018 (22 s.)

BORDI, Laura & OKKONEN, Jussi: 'Informaatioergonomian näkökulma tietotyöhön' Toukokuu 2018 (23 s.)

OJANEN, Hanna: 'Suomen EU-puheenjohtajuus: mitä kolmas kerta sanoo?' Huhtikuu 2018 (23 s.)

ELOMÄKI, Anna: 'Feministisempää talouspolitiikkaa. Seitsemän askelta kohti tasa-arvoa edistävää ja syrjimätöntä talouspolitiikkaa' Maaliskuu 2018 (39 s.)

SAPP, Will: 'Onko Justin Trudeau edistyksellisten arvojen globaali valopilkku?' Maaliskuu 2018 (11 s.)

HOLMGREN, Markus: 'Tietön taival. Mikä on Kiinan Uusi silkkitie, mitä sillä tavoitellaan ja mitä sen toteutuminen edellyttää?' Helmikuu 2018 (37 s.)